

JAN DOMINIK BOGATAJ

Mistika pljunka

Ena izmed najbolj neprijetnih izkušenj življenja v starem delu Jeruzalema je zagotovo dogodek, ko prvič doživiš pljunek sovraštva iz ust kakšnega 'ortodoksnega' Juda, zgolj zato ker si kristjan. Relativno pogosto se namreč dogodi, da predvsem duhovniki in redovniki, ki svojo pripadnost kažemo navzven tudi z obleko, pa tudi povsem običajni prebivalci, ki nosijo na sebi znamenje križa, povsem nepričakovano doživijo to gesto zavrnitve. Povečini prileti na zlizana tla pred teboj, a ostaneš popolnoma presenečen. Marsikdo si sam pri sebi reče: "Me vsaj niso okradli ali pretepli.", spet drugi ostane povsem brez besed.

Brez dvoma se strinjam, da lahko diskurz o najbolj nizkotnih človeških gestah, tudi zaradi kompleksnosti široke in nemalokrat boleče problematike odnosa med judovstvom in krščanstvom v preteklosti, izpade zelo banalno, površinsko in populistično. Priznam, da sta naslov in orisano dogajanje izbrana bolj v želji, da bi pritegnila nekaj bralske pozornosti.

Sodobni srednjeevropski človek namreč večinoma bolj iz prestiža in razkazovanja kulturnega obzorja priznava, da je judovstvo sestavni del naše civilizacije, a večkrat ne premore globljega razumevanja. Po navadi nekaj malega vemo o treh simboličnih stebrih naše zahodne kulture, *Jeruzalem – Rim – Atene*, za katere pa se zdi, da bi jim v sodobnosti morali dodati ali jih celo zamenjati s kakšnim Los Angelesom, Istanbulom, Londonom ali Pekingom. Pridobiti pozornost za aktivni vstop v razumevanje odnosa med judovstvom in krščanstvom se tako zdi na prvi pogled kar težka naloga.

Naša percepcija judovstva pogosto ostaja zaprta v hermenevtiko holokavsta, nacionalizma, orožja, obvladovanja svetovnih industrij ... Judom sicer priznavamo, da so krščanstvu dali *Postavo, Preroke in Spise*, tj. Staro zavezo, a tudi to v začetku ni bilo povsem gladko. Markion in njegovi somišljeniki so zagovarjali nekakšen di-teistični sistem, kjer starozavezni demiurg Jahve ni identičen z novozaveznim Bogom, Očetom Jezusa Kristusa. Na podlagi tega so Stari zavezi odrekli relevantnost za novo krščansko skupnost. Justin, Irenej, Tertulijan, Origen in ostali cerkveni očetje ter pravoverni zgodnjekrščanski avtorji pa so se dodobra namučili, da so oblikovali zdrav nauk, ki je znal združiti judovsko preteklost in Kristusovo novost v kontinuiteti (prim. Mt 5,17).

Danes, po Drugem vatikanskem koncilu, izjavi o razmerju Cerkve do nekrščanskih verstev *Nostra aetate* in številnih srečanjih med krščanskimi in judovskimi

verskimi voditelji, se zdi na deklarativni ravni odnos dober ali vsaj spoštljiv. Daleč od vsakega antisemitizma ali prozelitizma je danes nastopila epoha dialoga, ki kliče k medsebojni obogatitvi in pomoči. A zgoraj orisano ozračje nepoznavanja, apatičnosti, kompleksnosti in posploševanja dokazuje, da tudi dialektika dialoga ni magična oz. ostaja prazna, če ne zaživi v resnici.

Kristjani se povsem zavedamo (je to res?), da je odrešenje Kristusove daritve na križu iz ljubezni namenjeno vsem ljudem, tudi Judom, zato čakamo dan, ko bo Gospod "naklonil ljudstvu čiste ustnice, ko bodo vsi klicali Gospodovo ime in mu služili s skupno ramo." (Sof 3,9)

Edinost vedno obstoji v odkrivanju že prisotnega, zato se zdi, da je danes bolj kot kadarkoli primeren čas za odkrivanje te *skupne rame*. Pričujoča številka naše revije tako želi služiti temu cilju: odkrivanje presečišč naših korenin in skupne tradicije, da bi (skupaj) bolj zavestno odgovarjali na vprašanja sodobnosti in prihodnosti.

Božja beseda je središčna točka judovske in krščanske tradicije, zato večina tematskih prispevkov izraša iz svetopisemskih besedil. Posebna vrednost ima biblična hermenevtika, ki je tako v judovstvu kot v krščanstvu, večkrat v sinhronem in soodvisnem razvoju, pripeljala do izjemnih del cerkvenih očetov in duhovne literature srednjega veka, kot tudi do rabinske literature, kabale, filozofije, literature in drugih mističnih fenomenov.

Celotno Sveto pismo je namenjeno transformaciji bralca. Tudi vsaka avtentična mistična izkušnja nas spreminja. Vedno globlje poznavanje Božje besede in tradicije njene razlage ter recepcije ima prav tako le en osrednji namen, ki sestoji v stalnem spreobračanju k Bogu. Ko odkrivamo *skupno ramo* naše tradicije se učimo hoditi z *ramo ob rami*, kar pa, kot pravi prerok Sofonija, očisti naše ustnice.

Čiste ustnice prinašajo blagoslov in ne kletve. Čistost pomeni spoštovanje ter prosojnost brez zahrbtnosti. Čiste ustnice ne pljuvajo, temveč kličejo Gospodovo ime. Eshatološki sčn ali dosegljiva resničnost?

Judovski mistik pozna odgovor, ki ga krščanski mistik vidi kot Osebo, ki odgovarja: "Svojega obraza nisem skrival pred sramotenjem in pljunki." (Iz 50,6)

**Prihodnja številka revije bo posvečena 500-letnici reformacije.
Vabljeni k branju!**